TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2005 m. sausio 20 d. *

Byloje C-225/02

dėl *Juzgado de lo Social nº 3 de Orense* (Ispanija) 2002 m. kovo 30 d. Nutartimi pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį, kurią Teisingumo Teismas gavo 2002 m. birželio 17 d., byloje

Rosa García Blanco

prieš

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

* Proceso kalba: ispanų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai R. Schintgen (pranešėjas), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ir G. Arestis,

generalinė advokatė J. Kokott,
posėdžio sekretorė Múgica Arzamendi, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. rugsėjo 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs rašytines pastabas, kurias pateikė:

— García Blanco, atstovaujama advokato A. Vázquez Conde,

— *Instituto Nacional de la Seguridad Social* (INSS) ir *Tesorería General de la Seguridad Social* (TGSS), atstovaujami A. R. Trillo García ir A. Llorente Alvarez,

— Ispanijos vyriausybė, atstovaujama E. Braquehais Conesa,

— Vokietijos vyriausybė, atstovaujama W.-D. Plessing,

— Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama H. Michard, I. Martínez del Peral ir D. Martin,

susipažinęs su 2004 m. spalio 28 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada, priima šį

Sprendimą

1 Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą prašoma išaiškinti EB 12, 39 ir 42 straipsnius, 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (EEB) Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 118/97 (OL 1997 L 28, p. 1), iš dalies pakeistu 1998 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1606/98 (OL L 209, p. 1, toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 45 straipsnį ir 48 straipsnio 1 dalį.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą – velionė García Blanco prieš *Instituto Nacional de la Seguridad Social* (Nacionalinis socialinės apsaugos institutas, toliau – INSS) ir *Tesorería General de la Seguridad Social* (Bendrasis socialinės apsaugos fondas, toliau – TGSS) dėl pensijos skyrimo pagal Ispanijos teisės aktus.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio r dalis nurodo, kad „draudimo laikotarpiai" reiškia:

„įmokų mokėjimo laikotarpius arba darbo pagal darbo sutartį laikotarpius, arba savarankiško darbo laikotarpius, kurie tokie nustatomi arba pripažįstami teisės aktais, pagal kuriuos jie buvo įgyti, ir visi taip traktuojami laikotarpiai, jeigu pagal minėtus teisės aktus jie prilyginami draudimo laikotarpiams".

4 Reglamento Nr. 1408/71 3 straipsnio 1 dalis nurodo:

„Laikantis šio reglamento specialiųjų nuostatų, vienos iš valstybių narių teritorijoje gyvenantiems asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, pagal bet kurios valstybės narės teisės aktus priklauso tos pačios prievolės ir jie naudojasi tomis pačiomis išmokomis kaip ir valstybės piliečiai."

5 To paties reglamento 45 straipsnio 1 dalis numato draudimo laikotarpių, nuo kurių priklauso teisės į išmokas įgijimas, išsaugojimas arba atgavimas, sumavimo principą:

„Jeigu pagal valstybės narės teisės aktus teisės į išmokas įgijimas, išsaugojimas ar atgavimas pagal sistemą, kuri pagal 2 arba 3 dalį nėra speciali, priklauso nuo draudimo ar gyvenimo laikotarpių, tai tos valstybės narės kompetentinga įstaiga, kai reikia, sumuoja draudimo ar gyvenimo laikotarpius, įgytus pagal bet kurios kitos valstybės narės teisės aktus, nepriklausomai nuo to, ar jie buvo įgyti pagal bendrą ar specialią sistemą, ir ar asmuo dirbo pagal darbo sutartį ar savarankiškai. Šiuos laikotarpius ji sumuoja, tartum jie būtų įgyti pagal jos administruojamus teisės aktus."

6 Reglamento Nr. 1408/71 46 straipsnio 2 dalis nurodo:

„Jeigu valstybės narės teisės aktais nustatytos sąlygos teisei gauti išmokas įvykdomos tik taikant 45 straipsnį ir (arba) 40 straipsnio 3 dalį, tai galioja šios taisyklės:

a) kompetentinga įstaiga apskaičiuoja teorinį išmokos dydį, į kurį atitinkamas asmuo galėtų pretenduoti, jei visi draudimo ir (arba) gyvenimo laikotarpiai, iki draudiminio įvykio įgyti pagal valstybių narių teisės aktus, kurie buvo taikomi pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui arba savarankiškai dirbančiam asmeniui, atitinkamoje valstybėje išmokos skyrimo metu būtų laikomi įgytais pagal jos administruojamus teisės aktus. Jeigu pagal šiuos teisės aktus išmokos dydis nepriklauso nuo įgytų laikotarpių trukmės, toks dydis laikomas šiame punkte nurodytu teoriniu dydžiu.

b) kompetentinga įstaiga vėliau, remdamasi pagal a punktą apskaičiuotu teoriniu dydžiu, nustato faktinį išmokos dydį, pagal santykį tarp draudimo ar gyvenimo laikotarpių, iki draudiminio įvykio įgytų pagal jos administruojamus teisės aktus,

trukmės ir bendros draudimo ar gyvenimo laikotarpių, iki draudiminio įvykio įgytų pagal visų atitinkamų valstybių narių teisės aktus, trukmės."

7 To paties reglamento 48 straipsnio 1 dalis numato išimtį, pagal kurią teisė į pensiją neįgyjama, jei draudimo laikotarpis trumpesnis negu vieneri metai:

„Nepaisant 46 straipsnio 2 dalies, valstybės narės įstaiga neprivalo skirti išmokų už laikotarpius, kurie buvo įgyti pagal jos administruojamus teisės aktus, į kuriuos atsižvelgiama įvykus draudiminiam atvejui, jeigu:

— minėtų laikotarpių trukmė yra trumpesnė nei vieneri metai

ir,

— atsižvelgiant tik į šiuos laikotarpius, pagal tų teisės aktų nuostatas neįgyjama jokia teisė išmokai gauti."

Nacionalinė teisė

8 Bendrojo socialinės apsaugos įstatymo, kodifikuoto 1994 m. birželio 20 d. Karaliaus įstatyminiu dekretu 1/94 (*BOE* Nr. 154, 1994 m. birželio 29 d.), iš dalies pakeistu 1998 m. gruodžio 30 d. įstatymu Nr. 50/98 dėl fiskalinių, administracinių ir socialinių priemonių (*BOE*, 1998 m. gruodžio 31 d., toliau – „Bendrasis socialinės apsaugos įstatymas") 161 straipsnio 1 dalies b punktas numato, kad teisė į kaupiamąją pensiją suteikiama įgijus ne mažesnį kaip penkiolikos metų įmokų mokėjimo laikotarpį, iš kurio ne mažiau kaip dveji metai įgyti per 15 metų prieš atsirandant aplinkybėms, suteikiančioms teisę į išmoką.

9 Bendrojo socialinės apsaugos įstatymo 218 straipsnis numato, kad kai apdraustasis gauna nedarbo išmoką, *Instituto Nacional de Empleo* (Nacionalinis užimtumo institutas, nedarbo draudimą administruojanti įstaiga, toliau – INEM) moka įvairias socialinės apsaugos įmokas, atsižvelgdama į paskirtų išmokų pobūdį. Pagal šio straipsnio 2 dalį:

„Kai nedarbo išmoka skiriama vyresniems nei penkiasdešimt dvejų metų darbuotojams, administruojanti įstaiga taip pat privalo mokėti senatvės draudimo įmokas."

10 Pagal Bendrojo socialinės apsaugos įstatymo 215 straipsnio 1 dalies 3 punktą ši nedarbo išmoka skiriama darbo netekusiam darbuotojui, kuris šešerius metus mokėjo nedarbo draudimo įmokas ir kuris atitinka visas, išskyrus amžiaus, sąlygas gauti kaupiamąją pensiją pagal Ispanijos socialinės apsaugos sistemą.

11 Bendrojo socialinės apsaugos įstatymo dvidešimt aštunta papildoma nuostata, įsigaliojusi 1999 m. sausio 1 d. paskelbus Įstatymą Nr. 50/98, suformuluota taip:

„Pagal šio įstatymo 218 straipsnio 2 dalies nuostatas, apskaičiuojant bazinės pensijos dydį ir jai taikomą procentinį koeficientą, atsižvelgiama į administruojančios įstaigos mokamos pensijos draudimo įmokas. Šių įmokų mokėjimu negalima remtis ir jis negali turėti teisinių padarinių, nustatant pagal šio įstatymo 161 straipsnio 1 dalies b punktą reikalaujamą minimalų įmokų mokėjimo laikotarpį, kurį pagal šio įstatymo 215 straipsnio 1 dalies 3 punktą apdraustasis turi įrodyti, kad gautų (nedarbo) išmoką, numatytą vyresniems nei penkiasdešimt dvejų metų (bedarbiams)."

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

12 García Blanco, gimusi 1935 m. spalio 9 d. ir mirusi 2002 m. gegužės 14 d., 2000 m. spalio 18 d., sukakus 65 metams, kreipėsi dėl pensijos pagal Vokietijos ir Ispanijos socialinės apsaugos sistemas skyrimo. Ji realiai įgijo šiuos draudimo laikotarpius: pagal Vokietijos teisės aktus 209 mėnesius (daugiau nei 17 metų), nuo 1966 m. rugpjūčio 1 d. iki 1984 m. gegužės 31 d., ir pagal Ispanijos teisės aktus iš viso 4 265 įmokų mokėjimo dienas, kurias sudaro:

— 185 dienų, nuo 1984 m. birželio 1 d. iki gruodžio 2 d., laikotarpis, kuriuo ji gavo kaupiamąją nedarbo išmoką ir kuriuo INEM jos vardu mokėjo visas

Ispanijos įstatymais numatyto socialinio draudimo, taip pat ir senatvės draudimo, įmokas;

— 4 080 dienų, nuo 1989 m. rugpjūčio 9 d. iki 2000 m. spalio 9 d., laikotarpis, kuriuo García Blanco gavo nedarbo išmoką, numatytą vyresniems nei penkiasdešimt dvejų metų bedarbiams, ir kuriuo INEM jos vardu mokėjo tik senatvės pensijos draudimo įmokas.

13 Iš bylos medžiagos aišku, kad García Blanco po savo motinos, su kuria gyveno, mirties nuo 1989 m. gruodžio 1 d. gavo šeimos nario pensiją.

14 García Blanco gavo pensiją, mokamą iš Vokietijos socialinės apsaugos sistemos. INSS 2001 m. balandžio 27 d. Sprendimu nutarė neskirti jai pensijos, motyvuodama tuo, kad jos įmokų mokėjimo Ispanijoje laikotarpis yra trumpesnis nei minimalus laikotarpis, suteikiantis teisę į pensiją. INSS teigimu, pagal Bendrojo socialinės apsaugos įstatymo dvidešimt aštuntą papildomą nuostatą negali būti atsižvelgiama į 4 080 dienų laikotarpį, kuriuo INEM mokėjo įmokas García Blanco vardu, kai ši gavo specialiąją nedarbo išmoką. Pagal Reglamento Nr. 1408/71 48 straipsnio 1 dalį negali būti atsižvelgta ir į likusį, 185 dienų, laikotarpį, kuriuo įmokos taip pat buvo mokamos jos vardu, jai Ispanijoje gaunant kaupiamąsias įstatymais numatyto nedarbo draudimo išmokas, nes šis laikotarpis yra trumpesnis nei vieneri metai.

15 2001 m. gegužės mėn. García Blanco pareiškė INSS ir TGSS ieškinį *Juzgado de lo Social n° 3 de Orense*, prašydama pripažinti jos teisę nuo 2000 m. spalio 10 d. į pensiją pagal Ispanijos teisę.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo požiūriu, pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar pagal Bendrojo socialinės apsaugos įstatymo dvidešimt aštuntą papildomą nuostatą teisėta neatsižvelgti į šio sprendimo 12 punkte nurodytą 4 265 dienų įmokų mokėjimo laikotarpį nustatant, ar šiuo atveju draudimo laikotarpis yra ilgesnis nei vieneri metai, nes, jei tai teisėta, pagal Reglamento Nr. 1408/71 48 straipsnio 1 dalį INSS neprivalo skirti išmokų, į kurias teisė įgyjama atsižvelgiant tik į šį laikotarpį.

17 Taip pat reikia išsiaiškinti, ar šia papildoma nuostata, nustatančia, kad apskaičiuojant to paties įstatymo 161 straipsnio 1 dalies b punkte numatytus teisę į išmokas suteikiančius laikotarpius, neatsižvelgiama į tam tikras įmokas, pavyzdžiui, sumokėtas tik už senatvės draudimą, diskriminuojami darbuotojai migrantai, turint mintyje, kad šie laikotarpiai turi būti įgyti tą dieną, kai vyresnis nei 52 metų bedarbis pateikia prašymą skirti nedarbo išmokas.

18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šiuo aspektu atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo praktiką, remiasi atveju, kai minėtas nedarbo išmokas gavę darbuotojai įrodė teisę į išmokas suteikiančius laikotarpius, nes buvo atsižvelgta į draudimo laikotarpius, įgytus pagal vienos arba kelių valstybių narių teisės aktus (žr. 1997 m. vasario 20 d. Sprendimą *Martínez Losada ir kt.*, C-88/95, C-102/95 ir C-103/95, Rink. p. I-869, bei 1999 m. vasario 25 d. Sprendimą *Ferreiro Alvite*, C-320/95, Rink. p. I-951).

19 Šie darbuotojai, kad atitiktų Bendrojo socialinės apsaugos įstatymo 161 straipsnio 1 dalies b punkte numatytą minimalaus draudimo laikotarpio sąlygą, negalėjo reikalauti atsižvelgti į senatvės draudimo įmokas, kurias INEM mokėjo tuomet, kai jie gavo nedarbo išmokas.

20 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de lo Social nº 3 de Orense* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar EB 12 straipsniui ir 39–42 straipsniams <...> bei Reglamento <...> Nr. 1408/71 <...> 45 straipsniui prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią, apskaičiuojant įvairius nacionalinės teisės aktų numatytus teisę į išmokas suteikiančius laikotarpius ir nustatant teisę į senatvės pensiją, negalima atsižvelgti į pensijos draudimo įmokas, kurias nedarbo draudimą administruojanti įstaiga sumokėjo darbuotojo vardu tuomet, kai jis gavo tam tikras nedarbo išmokas, jeigu dėl ilgalaikio nedarbo, kuris kompensuojamas šiomis išmokomis, darbuotojui visiškai neįmanoma įrodyti kitų senatvės draudimo įmokų mokėjimo nei tų, kurios pagal įstatymą yra negaliojančios, ir ši nacionalinės teisės nuostata lemia, kad tik darbuotojai, kurie naudojasi judėjimo laisve, negali pretenduoti į valstybės mokamą pensiją, nors pagal minėto reglamento 45 straipsnį teisę į išmokas suteikiantys laikotarpiai laikytini įgyti?

2. Ar EB 12 straipsniui ir 39–42 straipsniams <...> bei Reglamento <...> Nr. 1408/71 <...> 48 straipsnio 1 daliai prieštarauja nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias, nustatant, ar „bendra draudimo arba gyvenimo laikotarpių, įgytų pagal tos valstybės narės teisės aktus, trukmė siekia vienerius metus", negalima atsižvelgti į pensijos draudimo įmokas, kurias nedarbo

draudimą administruojanti įstaiga sumokėjo darbuotojo vardu tuomet, kai jis gavo tam tikras nedarbo išmokas, jeigu dėl ilgalaikio nedarbo, kuris kompensuojamas šiomis išmokomis, darbuotojui visiškai neįmanoma įrodyti kitų pensijos draudimo įmokų mokėjimo nei tų, kurios mokėtos nedarbo laikotarpiu, ir šios nacionalinės teisės nuostatos lemia, kad tik darbuotojai, kurie naudojasi judėjimo laisve, negali pretenduoti į valstybės mokamą pensiją, nors pagal minėto reglamento 48 straipsnio 1 dalį nacionalinė administruojanti įstaiga privalo mokėti valstybės išmokas?"

21 2003 m. balandžio 8 d. laišku INSS pranešė Teisingumo Teismui, kad García Blanco, šiuo metu jau mirusios, reikalaujama pensija jai paskirta nuo 2000 m. spalio 10 dienos. Šiuo sprendimu taip pat nurodyta, kad velionės įpėdinė duktė turi pasirinkti šią pensiją arba jai anksčiau paskirtą šeimos nario pensiją, nes šios dvi išmokos negali būti mokamos kartu. Suinteresuotoji pasirinko šeimos nario pensiją, nes ji didesnė nei senatvės pensija.

22 2003 m. balandžio 10 d. Teisingumo Teismo kanceliarija paklausė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, ar dėl šių aplinkybių jis atsiima savo prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

23 2003 m. balandžio 11 d. laišku minėtas teismas atsakė, kad patvirtina savo prašymą, nes Teisingumo Teismo atsakymas į pagrindinėje byloje pateiktą klausimą gali būti jam naudingas sprendžiant kitas bylas.

24 2003 m. liepos 7 d. ir rugsėjo 18 d. laiškais Teisingumo Teismo kanceliarija dar kartą paprašė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo patikslinti, ar pagrindinė byla vis dar nagrinėjama. Jis pabrėžė, kad Teisingumo Teismas gali priimti prejudicinį sprendimą tik nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje ir priminė, kad *Juzgado de lo Social nº 3 de Orense* tuos pačius prejudicinius klausimus galės Teisingumo Teismui pateikti nagrinėdamas kitą bylą.

25 2003 m. spalio 7 d. atsakyme prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtino, kad pagrindinė byla nebaigta, nes velionės įpėdinė neatsisakė savo ieškinio, o atsakovai oficialiai nepanaikino pirmojo sprendimo neskirti pensijos, dėl kurio buvo iškelta pagrindinė byla.

Teisingumo Teismo atsakymas

26 Svarbu priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką EB 234 straipsnyje numatyta procedūra yra jo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, kuria naudodamasis pirmasis pateikia šiems teismams Bendrijos teisės išaiškinimą, būtiną priimti sprendimą jų nagrinėjamose bylose (žr. 1990 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Gmurzynska-Bscher*, C-231/89, Rink. p. I-4003, 8 punktą; 1998 m. kovo 12 d. Sprendimo *Djabali*, C-314/96, Rink. p. I-1149, 17 punktą ir 2003 m. sausio 21 d. Sprendimo *Bacardi-Martini ir Cellier des Dauphins*, C-318/00, Rink. p. I-905, 41 punktą).

27 Taigi iš EB 234 straipsnio formuluotės ir struktūros matyti, kad prejudicinio sprendimo procedūra taikoma, tik kai nacionaliniai teismai realiai nagrinėja bylą, kurioje turi priimti sprendimą, atsižvelgdami į prejudicinį sprendimą (šiuo aspektu žr. 1995 m. birželio 15 d. Sprendimo *Zabala Erasun ir kt.*, nuo C-422/93 iki C-424/93, Rink. p. I-1567, 28 punktą ir minėto sprendimo *Djabali* 18 punktą).

28 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne dėl Teisingumo Teismo nuomonės bendro pobūdžio arba hipotetiniais klausimais, o dėl išaiškinimo, būtino veiksmingai išspręsti bylą (minėto sprendimo *Djabali* 19 punktas; minėto sprendimo *Bacardi-Martini ir Cellier des Dauphins* 42 punktas ir 2004 m. kovo 25 d. Sprendimo *Azienda Agricola Ettore Ribaldi ir kt.*, nuo C-480/00 iki C-482/00, C-484/00, nuo C-489/00 iki C-491/00 ir nuo C-497/00 iki C-499/00, Rink. p. I-2943, 72 punktas).

29 Pagrindinėje byloje, kurią spręsdamas *Juzgado de lo Social nº 3 de Orense* Teisingumo Teismui pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą, García Blanco reikalaujama pensija pagal Ispanijos socialinės apsaugos sistemą buvo jai paskirta nuo tos dienos, kurią ji galėjo reikalauti įgyvendinti šią jos teisę. Be to, nustatyta, kad García Blanco duktė, ieškovės įpėdinė, atsisakė šios pensijos, kad galėtų gauti šeimos nario pensiją.

30 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad ieškovės pagrindinėje byloje reikalavimai visiškai patenkinti.

31 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismo atsakymas į *Juzgado de lo Social nº 3 de Orense* pateiktus klausimus šiam teismui nebus naudingas.

32 Todėl į prašymą priimti prejudicinį sprendimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

33 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

Į prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje C-225/02 atsakyti nereikia.

Parašai.